

PROPRIETAR - DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească - Apare în fiecare Sâmbătă

Papa Pius XI nu mai este!

(+) Deși, după starea sănătății Sf. Părinte din vremea din urmă, desnodământul fatal era de prevăzut, știrea încetării sale din viață a sguđuit profund nu numai sutele de milioane ce-l sunt fil sufletești, ci lumea în întreagă. Urlașul din Vatican, răpus de moarte în zorii zilei de ieri, era cunoscut pe întreg globul cât de cât ieșit din barbarie, și era respectat și de dușmanii crezului roman, chiar și dacă n'ar fi mărturisit-o asta public, așa cum a făcut-o acum câțiva ani oficiosul din Moscova al bolșevicilor. A prinde într'un articol de ziar o personalitate grandioasă ca cea a defunctului Vicar al Domnului, evident că e curată imposibilitate. Incercăm, totuși, o palidă schițare a celui ce s'a mutat dela noi și a operei sale.

Ambrosiu-Damian-Achille Ratti (acesta-l numele de botez și de familie al Papii Pius XI) s'a născut în târgușorul Desio, lângă Milano, la 31 Maiu 1857, din părinții Francisc și Teresa Galli, creștini buni și proprietari al unui atelier de filatură. Acest cel de al patrulea vlăstar al căminului lor familiar, a fost îndrumat spre slujba altarului de-un unchiu al său preot, Don Damiano Ratti. Cele ce au urmat au dovedit ce fericit inspirată a fost această slugă a Domnului când a stăruit de nepotul său, în vârstă de zece ani, să intre în micul seminar din Milano, iar de Carlo Cassina superiorul acelu seminar, să-l primească.

Elevul Ratti a fost în permanență cel dintâlu între tovarășii de școală; levitul din seminarul mare, tot din Milano, așisderea. La fel va fi când va studia mai departe, filosofie drept, și teologie la Roma, unde-și lea, cu distincție rară, doctoratul în aceste specialități. Serios, ordonat, cumpănit, sobru, neînfricat și neobosit: așa a fost în școală, așa a rămas și după aceea în pastorație, la catedră, în diplomație, în viața socială, ca lerarh și în calitate de Cap al creștinătății neîmpuținată. Și pe deasupra serviabil și de o bunătate ce tea purta cu mintea la Sf. Ioan Evanghelistul! Când se vor aduna și vor fi cunoscute atâtea amănunte din prodigioasa-i viață de mare prieten al celor mici, mărturisitor al hornarilor, bibliotecar al Ambrosianei și a Bibliotecii Vaticane, alpinist neînfricat, vizitator apostolic, apoi nunțiu în Polonia unde dintre toți diplomații rămâne singur cu Pilsudski în Varșovia, să facă față lui Tuchacewski, „Napoleon cel Roșu“, care stătea la porțile capitalei polone amenințând cu prăpăd nu numai patria lui Kosciusko, ci Apusul întreg —

lumea va rămânea copleșită de admirație în fața măreției morale care a fost Achille Ratti, urmașul sf. Carol Borromeo în scaunul de arhiepiscop al Milanului, mai apoi în cel al Sf. Petre vârhovnicul apostollor.

Ales Papă în conclava din 6 Ii. 1922, intronizat la șase zile după aceea, Pius XI, în cei 17 ani și 4 zile de suprem pontificat, a muncit

enorm pentru Biserica lui Hristos, la căma căreia a fost ridicat. Obișnuit cu migala savantului adevărat (de numele lui se leagă, între o sumedenie de alte lucrări, vasta operă Acta Ecclesiae Mediolanensis) și bun cunoscător al sufletului omenesc, Dânsul a adus cu sine și în Scaunul Sf. Petre aceste calități valoroase. Nu se va pripi niciodată. Dar dacă face un lucru, apoi acela e solid făcut, oricărui teren îi va aparține. Și are un extraordinar simț practic acest Suveran al spiritului, care își începe pontificatul cu deviza: Pax Christi in regno Christi (= Pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos) în slujba cărei idei își va pune toate energiile de cari, din mila Cerului, dispunea ca puținii între puținii aleși ai omenimii.

A enției lui Pius XI nu-i scapă nimica, nici din apropiere, nici din depărtare. Se îngrijește de clădiri noul pentru Tipografia Poliglotă și pentru alte așezăminte din Vatican;

grăbește și termină universitatea „S. Cuore“ din Milano; se interesează și ajută ridicarea de Seminariile Centrale în Italia și alurea; amenajază observatorul astronomic din Vatican de așa că-l între cele dintâiu ale lumii; stăruie pentru deschiderea de universități creștine catolice în China, Japonia și Australia; întemeiază colegii naționale în Roma papală pentru jugoslavi, cehoslavi, etiopeni, nordamericani, brazilieni și români; arată deosebit interes pentru arheologia, arhitectura și muzica bisericească; are cuvinte părințești și bogate ajutoare în bani, haine și alimente, pentru Rușii ortodocși năpăstuiți de foamete și boale, iar pentru cet trecuți la unire și dornici de adâncirea adevărilor teologice înalță impunătorul așezământ „Russicum“ din Roma. Într'acea, în urma îndrumărilor date din Cetatea Vaticanului, se înfiripă o adevărată pădure de sfinte lăcașuri de închinare, școale creștine, orfelinate, spitale și altele ca acestea, în toate părțile pământului, unde numai ajunge euvântul și mila Pontifului Roman. Chiar și rămânând numai la Blaj, trecătorul va vedea cum „Munificenția PP. Pii XI“ s'au zidit aci mandle școli și internate pentru filii și fiicele neamului românesc pentru care Sf. Părinte dela Roma n'a avut nici când decât cuvinte de dragoste, așteptând un singur lucru: dragoste fiască și spirit apostolic întru munca de înălțare pe toate tărîmurile a neamului acestuia; atât de încercat și în urma faptului c'a fost scos din unitatea religioasă a latinității.

Toate aceste preocupări nu-l fac să scape din vedere momentele prielnice pentru întărirea credinței, ori să lea măsuri pentru prevenirea relelor ce se arată la orizont. Trece în albul fericirilor și sfințitor mai mulți eroi ai virtuților creștine ca oricare alt Papă de multe veacuri încoace; pune la cale splendida expoziție mondială misionară din 1929, apoi cea a cărții catolice de mai în urmă; sărbătorește în cadre de strălucire nemai văzută aniversarea marilor apostoli ai slavilor, sf. Ciril și Metodie a săboarelor ecumenice din Nicea și Efes, a Propagandei din Roma, a Sf. Iosafat, mucenicul sf. uniri s. a.; poartă la inimă ca nime altul misiunile externe din părți de lume unde sute de milioane trăiesc încă în întunec și umbra morții și are de grijă să fie crescut în acele părți cler băștinas (Papa Pius XI hrotonește cel dintâi episcopii chinezi și japonezi); crează noul episcopii, arhiepiscopii și vicariate apostolice cu sutele; impacă, prin acordul din Lateran, patria sa Italia cu Vaticanul;

privind educația tinerimii (Divini Illius Magistri), căsătoria creștină (Casti connubii), problema muncitorească (Quadragesimo Anno), național-socialismul (Mit brennender Sorge) și bolșevismul (Divini Redemptoris).

Pentru noi oamenii Bisericii și Românil uniți au însă o deosebită însemnătate scrisorile apostolice „Mortalium animos” și „Rerum orientium”, în care cheamă Răsăritul disident la refacerea unității de altădată, și arată și drumul pe care se poate ajunge la acea unire: dragostea împrumutată, în spiritul Evangheliei lui Hristos. — Din slăvile cerești, unde credem cu tărie neclintită că s'a urcat sufletul acestui luminat și neînfricat Vicar al Domnului ce n'a știut de căutare la față, nădăjdum că va și mijloci, pentru neamul nostru mai întâi această unire sfântă. — Așa să fie!

Guvernul și cultele. Noul guvern a publicat un mare „manifest-program”, în care arată drumul ce va urma și înfăptuirile ce și le propune în diferitele domenii ale vieții publice. Este firesc, că ținta întregii activități este înaintarea și înflorirea țării. Problemele principale ce duc la acest rezultat, însuși manifestul le rezumă astfel: „apărarea și întărirea țării prin menținerea unor raporturi normale cu statele străine, prin dezvoltarea puterii noastre militare, prin asigurarea finanțelor publice, prin intensificarea producției naționale, prin asigurarea sănătății publice, și prin sprijinirea muncii și culturii poporului”.

Ordinea nu este întâmplătoare. Problemele sunt înscrise după importanța ce le acordă guvernul, ținând seama de răscrucea la care se găsește viața neamului. Nu avem căderea să facem aprecieri asupra planului de muncă în întregul lui. Vom constata doar atât, că, în mijlocul nesiguranței generale în care trăim, într'adevăr suprema și cea mai urgentă problemă este întărirea armatei și a prietenilor noastre externe. — Ne privește însă mai de aproape *politica bisericească a guvernului*. Ea nu e pomenită între problemele de competență, care figurează în rezumatul citat. Totuși n'a fost uitată. Are și ea un capitol, către sfârșitul manifestului. Iată-l:

„In ce privește cultele și artele ne propunem următorul program de înfăptuire:

Vom protege Biserica națională ortodoxă română, dominantă în Stat, precum și Biserica română greco-catolică.

Vom modifica legea pentru regimul general al cultelor din 1928, punând-o în concordanță cu principiile Constituției Regele Carol al II-lea și vom întocmi regulamentul acestei legi.

Lucrăm la legea pentru *salarizarea clerului* de toate categoriile.

Se vor completa locurile vacante de preoți și de funcționari eclesistici; se vor înființa parohii și posturi noi, acolo unde trebuințele locale necesită.

Toate cultele minoritate, istorice și legal recunoscute, se vor bucura, ca și în trecut, de toate garanțiile acordate de Constituția și de lege în vigoare”.

Dorim, firește, împlinirea cât mai rodnică și cât mai dreaptă a acestui program. Dacă e să mai adăugăm ceva, ar fi doar atât: modificările legii regimului cultelor să țină seamă de *doleanțele Bisericii noastre*, care s'au spus de atâtea-ori și tot nevindecate au rămas. Apoi: *salarizarea clerului* să se facă în condiții egale cu a celorlalte categorii de funcționari publici, cu calificările egale. Este de sine înțeles, că întreg acest program să se execute în spiritul dreptății și echității perfecte, pe care îl pretinde și Constituția.

La scaunul lui Petru

— Ambasada noastră la Vatican își începe activitatea —

Primul ambasador al României la Vatican, d. N. Petrescu-Comnen și-a inaugurat activitatea prezentându-se în audiență solemnă la Sfântul Părinte, spre a-și prezenta scrisorile de acreditare. Ceremonia s'a desfășurat Sâmbăta trecută, 4 Februarie c., cu pitorescul și impunătorul fast tradițional, obișnuit la astfel de ocazii.

Ambasadorul României a fost primit în sala Tronului, în fața unui impunător sobor de

înalți demnitari ai Vaticanului. Închinându-se în fața Sfântului Părinte, d. Petrescu-Comnen a citit o alocuțiune pe cât de scurtă pe cât de cuprinzătoare. „Prin ridicarea Legației noastre la rangul de ambasadă, — a spus în altele d. Ambasador — M. S. Regele Carol al II-lea să dea o mărturie în plus a sentimentelor de foarte înaltă și respectuoasă stimă pentru nobilul ideal reprezentat de către Suveranul Pontif, cât și către persoana Sanctității Voastre. Asigurând apoi că va face tot ce-i va sta în putință „pentru a strânge și mai mult legăturile cari unesc în chip atât de fericit România cu Sfântul Scaun”, d-sa a adăugat: „În urmărirea acestui scop, voi fi mereu călăuzit de textele Constituției țării mele, precum și de voința Suveranului meu, cari garantează o perfectă egalitate de drepturi și de fapt tuturor cetățenilor români, fără deosebire de conștiințe. — Deasemenea nu voi pierde din vedere litera și spiritul Concordatului, încheiat în 1927 între Sfântul Scaun și țara mea, act care guvernul meu a socotit din prima zi va găsi tot sprijinul prețios pentru politica de colaborare patriotică între toți cetățenii țării”.

Exprimându-și bucuria pentru ridicarea legației române la rangul de ambasadă, Papa Pius XI a subliniat marea misiune pe care împlinște Biserica mai ales în zilele noastre. „Știu și recunosc într'adevăr — a spus Papa — că intră în competența noastră de a avea grijă de tot ce privește sufletele”. Misiune atât mai importantă cu cât „ea formează baza oricărei adevărate păci și oricărei liniști adăvurate. Menirea noastră, atât de grea, Ne este cu atât mai scumpă, cu cât orizontul este acoperit de nori și cu cât ne dăm seama că fără pacea conștiințelor nu se poate găsi nici adevărată pace internațională, nici o adevărată pace socială”. De încheiere, a rugat pe noi ambasador să-și înceapă misiunea transmițându-i Suveranului României sentimentele Papii: „adâncă simpatie și prietenească afecțiune pentru Augusta sa persoană, pentru poporul și pentru țara Sa”. „Vă asigurăm — a încheiat Capul creștinătății — că vom face tot ce este în putința noastră pentru a facilita această înal-

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Modă și capricii în limbă

de Gavr. Todica

I.

Mai anii trecuți*), în câteva foiletoane de ale „Unirii” am stabilit principiul important de lingvistică generală, că moda și capriciile joacă un mare rol în limba vorbită și limba scrisă.

Cum e omul, așa e limba ce o vorbește și o scrie.

În măsură mai mare, sau mai mică, toată lumea se molipsește de modă, începând de la academicieni până la măturătorii de stradă. În măsură mai mare, sau mai mică, toată lumea are momente de ticneală, de capricii, cari se repercută cu multiple rezonanțe și în limbă. În fruntea celor mai impresionabili și escitabili se află poezii — *genus irritabile vatum* — apoi ziariștii și alți scriitori.

În scrisul poezilor vom constata deci cele mai multe capricii de limbă.

Dela ei se molipsesc, prin sugestii de modernism, ceilalți purtători de condei, mari și mărunți, tineri și bătrâni. Excepțiile sunt rare.

*) A se vedea: *Unirea* Nr. 12, 24, (39) 41 din anul 1932.

Din necesități de rimă și prin licență poetică, un Eminescu și-a permis să scrie „a rămâne”, în loc de „rămâne”. După el, hop, toți epigonii și scribii — fără să fie poeți — au maimușărit a fine, în loc de a finea și toți compuşii acestui verb, precum: a deține, a menține, a obține, a reține etc., trecându-i dela conjugarea II la conjug. III, în disprețul gramaticii române și în disprețul limbii vorbite de popor. — Modă și pace bună!

Recordul îl batem pe terenul toanelor, capriciilor. Aici nu respectăm, nu admitem nici o regulă. Nu cunoaștem nici o limită, nici o barieră de bun simț. După vorba amicului Corbu, dăm frâu liber desmășului și anarhiei în limbă.

Grație coloanelor prea ospitaliere ale „Universului”, d. Pisani ajunge arbitru al limbii române! Dar ce arbitru? Un fervent apărător al străinismelor! Și apărător de aceștia mai sunt cu miile, din tagma tuturor scriitorilor noștri.

Un Corbu e solitar, care să susțină energic îndreptățirea cuvintelor de origine latină, în locul barbarismelor echivalente.

Pușini sunt și *moderații*, cari să-și revizuiască scrisul în sensul regulilor stabilite odinioară de Maiorescu. Regule valabile și azi.

Va să zică, aproape toți scriu cum li taie capul și cum li inspiră momentele capricioase, ori sugestiile moderniste.

Dacă răsoim bunăoră (ca să nu zic de

pilde) scrierile și revistele noastre filosofice și științifice: întimpinăm la fiecare pagină, alături de neologismele cele mai savante, numeroase expresii impestrițate cu vulgarisme abjecte, barbarisme repugnante, precum: *gând, gânduri, pilde, alcătuirii, cheazășii, belșug, slavă, proslăvire, duh, duhovnicesc* etc. etc., cari desfigurează niște pistrui frazele frumoase ale autorilor. (Doamne? Par'că nici în limba română, nici în limba latină, nici în limbile romanice-surori s'ar afla termeni corespunzători acestor vulgarisme repugnante?)

Oare de ce se elimină sistematic din terminologia noastră filosofică cuvintele neologice și *cugetare*, înlocuindu-se cu slavo-ungarismele *gând* și *gândire*?

Sunt oare aceste din urmă mai estetice? Mai profunde?

Va obiecta cineva, că *gând* fiind termen popular, răspândit în poezia populară, mai ar darul de a fi monosilabic, față de bisilabicul *cuget*.

Obiecție fără valoare. În scrierile filosofice nu se face poezie populară. Nici nu se căută cuvintele după numărul silabelor. Dacă am introduce în terminologia filosofică, științifică românească toate provincialismele răspândite în poezia populară, am ajunge la efecte comice, după cum voi arăta altă dată în baza unei savuroase colecții ce mi-am făcut.

De altă parte, dacă ne-am orienta după numărul silabelor, ar trebui să eliminăm din

amisiune ce vi s'a încredințat și pentru a da tot sprijinul Nostru la înfăptuirea unui viitor de pace, de liniște, de prosperitate și de bunăstare pentru țara Domniei Voastre. Vă rog, în același timp, să transmiteți Suveranului Dvoastre și poporului Său cele mai pămînteste ale noastre binecuvântări".

După terminarea audienței publice, Papa s'a retras în biblioteca sa, unde a primit pe d. Petrescu Comnen într-o audiență privată de 20 minute. De aici, cu ceremonialul protocolar, ambasadorul României a coborât în apartamentele cardinalului secretar de stat Pacelli, cărui i-a făcut o vizită de 25 minute. În după amiază aceleiași zile, Card. Pacelli i-a întors vizita, la ambasadă.

Așa s-a inaugurat activitatea noii ambasade a României la Vatican. Solemnitatea, impresionantă în sine, este cu atât mai importantă, cu cât este ultima de acest fel desfășurată în fața marelui Pius XI, care după 6 zile a trecut în lumea drepților. Cuvintele rostite de El cu acest prilej sunt ultimul mesaj pe care ni-l trimite dela marginea mormântului, sufletul nobil al Vicarului lui Hristos care, în cei 16 ani de pontificat, a dat atâtea dovezi de iubirea ce-a purtat neamului nostru și bisericilor românești unite cu Roma.

† Vasile Suciu. Scriem cu amară strângere de inimă rândurile acestea de răvaș cernit. Le credeam menite unor vremi mai târzii. Altfel a fost însă sortit să fie. Și așa, Marția trecută clopotele catedralei au întărit și ele, cu plânsul lor, ceea ce nimenea din câți l-au cunoscut pe cel ce trecuse pragul veșniciei, n'ar fi voit să creadă.

Fiu de cinstiți plugari din Chiciudul de Câmpie, adormitul în Domnul a păstrat toată viața pecetea obârșiei sale: harnic, dar fără zgomet, afabil cu toată lumea, cumpănit în tot ce zice, gata să facă bine oricui și larg înțelegător cu slăbiciunile legate de pumnul de humă care-l omul, — era o plăcere și o întremare sufletească să ai de a face cu acest preot încărunit, veșnic senin și veșnic zîmbitor și cu un vocabular în care nu existau decât cuvîn-

tele delicateții și bunății de inimă. Cap al unui cămin familiar cu zece vîstare, dintre cari nouă în viață, dănsul a fost adevărat părinte pentru ai săi și toți câți s'au ridicat și au muncit în tipografia, librăria și legătoria de cărți ce i-au fost date în grijă. Și a făcut ucenicie și a lucrat aci multă lume în cel mai bine de treizeci de ani, cât a stat pînă. Vasile în fruntea acestor așezăminte.

De-acum mașinile, literile și cărțile pe cari pînă prefet Vasile le scâldea în lumina ochilor săi de intelectual rafinat, format în liceul Năsăudului, teologia Blajului și lumea de breaslă librăricească-tipografică a Vienei; așisderea nici muncitorii, tinerii și mai bătrâni, n'o să-l mai vadă interesându-se, grijuliu, de o piesă care lipsește, de un manuscris greu de citit, de o corectură ce n'au putut s'o facă cei ce ar fi fost singuri îndatorați la aceasta, de-un balot de hârtie ce întârzie să sosească, de un lucrător bolnav, de-un vraf de tipărituri ce-au înghițit bănet mult și nu trec, și de câte altele! Cu moartea dănsului Blajul social pierde și el una dintre cele mai simpatice figuri ce a avut în vremile din urmă, care pierdere e cu atât mai dureroasă cu cât a venit înainte de orice prevedere omenească (răposatul pînă Vasile s'a născut în 1875). Știm însă că Părintele luminilor toate întru înțelepciune și namărginită bună-tate le face. Mângăiați de această credință, n'avem alt cuvânt lângă groapa proaspătă a acestei slugi bune și credincioase a Domnului, — virtuțile cărui le-au pus în frumoasă lumină cuvântările duioase rostite la prohod de către el. Sa Dr. Victor Macavelu, Dr. Coriolan Suciu și Gafton Luoraș — decât creștinescul: în vecl pomenirea lui!

Urmărind un războiu sfânt

Spania catolică în momentul de față merge pe drumul victoriei, pe drumul unei cruciade reușite și protejate de „Santa Fe”. „Soldații noștri — spun ei — luptă pentru apărarea religiei catolice, în contra ateismului și anarhismului hoardelor roșii”.

Ca în evul mediu, așa și acum în Occi-

dentul luminat s'au ridicat preoți cari prin vorbă și faptă sprijinesc cruciada pentru sfânta cauză spaniolă. Catolicismul „internațional”, pe cum le place să-l poreclească dușmanii noștri, apără existența unui popor, a unui popor de viță latină care era să fie lovit în inimă.

În împrejurările acestea, când o mare parte din creștinătate este orbită de masonerie, se ridică Părintele Lambert. Cine este L'Abbé Lambert? desigur din presă nu-l vom cunoaște și dacă totuși am auzit ceva despre el nu este cunoscut așa cum e, nu este cunoscut în lumină adevărată, pentru că presa de stînga din Franța nu scapă ocazia să scrie rău despre acest confrate și slujitor al altarului. Și totuși francezii se întrebă: „As tu vu Lambert?”, „As tu lu Lambert?”

Părintele Lambert este primarul orașului Oran în Maroc. A dat dovezi de bun francez și bun administrator. Singura lui vină este că a vizitat Spania lui Franco și a îndreptat spre ea o mulțime de simpatizanți, fără nu pe cea roșie. Părintele Lambert intrat în cursul propagandei roșii, să viziteze drumuri anume pregătite, sistem ca în Rusia, ca să se producă o și mai mare confuzie în rândurile catolicilor francezi, ci a cutreerat Spania lui Franco și încă dela Irun până la Algésiras. A vizitat orașe spaniole, a vorbit cu Generalissimo Franco, generalul Mullan Astray, a vizitat frontul Extramadura și a vorbit dela postul de radio din Sevilla, compatrioților săi, pentru ca să-și împărtășească impresiile, să spulbere prejudecățile și minciunile presei roșii din Franța. Dragostea lui, profund creștinească, pentru Spania catolică și milenară, precum și bogatul material strâns din Spania, îl toarnă în scrieri.

Atitudinea lui, convingerea lui face mult bine Spaniei, pentru aceasta este urit și hulduit de presa roșie.

Părintele Lambert militează ca Franța să albe relații diplomatice și de sinceră amiciție cu Spania. Pilda Părintelui Lambert este demnă de urmat. Așa se face în vremurile noastre acțiune, solidaritate, catolicism simțit și trăit. — Să fim alături de Părintele Lambert. Cel puțin cu rugăciunile noastre!

Felician M. Soran

limba noastră toate cuvintele latine de mai multe silabe, cari s'ar putea înlocui cu mono — și bisilabice germano-slavo-ungare. De exemplu, să zicem *vier* (cetește: fir), sau *négy*, în loc de *patru*; *vierfach*, *négyes* în loc de *împătrit*, etc. Nu ar fi oare adevărată țicneală? Dar prin țicneală nu se justifică nimic.

II.

În acest capitol dau câteva „modele” de imitat d-lui Pisani și aderenților săi, cari se arată așa de entuziasmași pentru poezia poporană și limba acestei poezii.

Va rezulta, că nu poporul e de vină, ci barbarismele în limba noastră literară, filosofică și științifică. Poporul, trăind în amestec, în diferitele provincii, cu diferite popoare străine, își împreștează în mod firesc vocabularul latin cu diferite cuvinte împrumutate deja străini (provincialisme). Omul dela sate (până la 1918) sub administrație străină (bine înțeles: în provinciile alipite); tinerii făcându-și armata în cadre străine: efectul s'a imprimat și în limbă. Bunăoară, din poezia noastră poporană mi-am cules un mic glosar de terminologie militară, începând dela recrutări până la *obșit*.

De-ar fi trăznit Dumnezeu
În cap la *solgăbirău*,
Când a pus peana'n în hârtie,
De m'a scris la *cătănie*..

Imi aduc aminte, cu ce vîrvă neimitabilă îmi povestea regretatul *Nicolae Macrea*, fost director la „Agricola” în Hunedoara, scene din viața cazonă a ficiilor noștri dela sate, când se prezentau la raport cu ceva cereri. De ex. Her haman, izmonc ghibozăm, zolini zolini zolen — (Herr Hauptmann ich melde gehorsamst, solte Sohlen = Domnule căpitan, științez cu supunere, mi-ar trebui talpă, ipingele pe bocanci).

Apoi, cine nu-și mai aduce aminte de cuvinte ca:

viclibuș = ordonanță,
țopinztrac = retragere cu torțe,
türnister și borneu = raniță,
arlamis = permis,
urlaub = concediu,

și numeroase altele? Iată un mic repertoriu:

Când iată *birău* vine
Oblu deadreptu la mine..
La cîntălarie-am sosit
Einberuful l-am primit..
Mundir puști, *türnistere*
Cu *standul* ne-am mestecat,
Kriegs companii ne-au format.
Când porunca ne-au venit
Svarmlinta de-ntărit..
Cum Neamțule nu ți-e greu,
Când vezi sânge pe *ciacău*?
Lasă-ne să *rătălim*,
Că vezi bine că perim!
Aici un ceas ne-au dat *rast*.

La *feldspital* ne-au legat,
Multă durere-am răbdat,
Strampoarte mergeau din greu.

Și altele.

Lucru evident, că limba aceasta e la locul ei în versușele bieților soldați români scoși dela casele lor și puși în primele linii ale marelui războiu, dar nu o putem introduce în terminologia militară și nici în limba noastră literară, oricât ne-ar recomanda-o al-de arbitri ca dl Pisani.

Un respectabil glosar de provincialisme ne întâmpină și în alte domenii ale vieții sociale. Relevăm câteva:

Dă, Doamne, pe *gîndul* meu,
Să fie codrul *birău*,
Să trăesc cum oi vrea eu;
Tulipanul vicișpan,
Să trăesc de-al meu *măgan*.

De-ar fi iadul *făgădu*,
Bere-am mândră pe *contău*.

Ce *htru-i* la noi în sat?

Cine despărțește dragi,
Tragă-i corbii carnea'n fagi,
Cioantele pe sub copacii

Horea bea la *făgădu*,
Domnii fug fără *hinteu*.

Știri mărunte

Excel. Sa Nunțiul apostolic la Blaj. In trecere spre Cluj, la consacrarea întru episcop latin de Alba-Iulia a Msgr. Marton Aron, Excel. Sa ANDREIU CASSULO, însoțit de pdr. Dr. Vasile Aftenie, s'a oprit eri și la Blaj cercetând pe I. P. S. Mitropolit Alexandru — Bine ați venit, Preasf. Părinte!

Oaspe înalt. Blajul a avut de Sâmbătă până Lunia trecută ca oaspe pe Preasf. Ioan Balan, episcopul Lugojului, Duminecă arhiereul lugojan a hirotonit întru preoți în catedrală, în cadru de sf. liturghie arhierescă, pe clericii Vasile Șarmășanu și N. Arva.

Personale. Preaveneratul Consistor arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri și schimbări în sânul clerului eparhial: Pdr. Emanuil Popa, preot misionar al Congregației de surori, a fost numit paroh I și protopop la București; pdr. Ioan Petraș din Isvorul Mureșului, la Bărdești; pdr. Dumitru Sălăgean din Bucium, la Copăcel; pdr. Ilie Cismaș (nouhirotonit) la Bucium; pdr. Victor Vamoș, reintors din America, a fost numit la Giacăș; pdr. Silviu Raica din Mihăileni, la Tiur; pdr. Solomon Orian (nouhirotonit), la Tritenii de sus; pdr. Vasile Șarmășan (nouhirotonit) la Tomești; pdr. Ioan Arva (nouhirotonit) învățător diplomat, cu pregătire teologică sumară, pentru regiunile secuzate, la Eliseni.

Clipse de reculegere și încă ceva. Dumineca trecută la Bozias s'a făcut reînnoirea misiunilor de către pdr. Dumitru Neda dela Blaj. S'au apropiat din acest prilej de SS. Taine 116 de persoane. Cu ascultarea spovedaniilor s'a ostenit misionarul blăjan și pdr. Liviu Costea, parohul local. — Tot atunci s'a făcut și alegerea noului comitet al Agrului local, cu d. I. Codrea ca președinte; dd. A. Guita, inv. dir. și I. Hancu, vicepreședinți; I. Oprea, inv., ca secretar; Valer Munteanu, inv., cassier, iar dd. I. Munteanu, Vasile Ivan, Gherasim Avram, Vasile Șteff și V. Munteanu, membri în comitet. La ședința de constituire a Agrului din Bozias, și-

Bade, pentru dorul tău,
Mă topesc ca inu'n tău.

De ciudă și de mânie
Intrai în cântălarie.

Bădișu cu șapca neagră
Tot zice că nu i-s dragă.

De când sunt la diecie
Mie mândră nu-mi trebuie;
De-oi mai dieci vr-un an,
Nu-mi mai trebuie șohan.

Ce hașnă de boi și vacă,
Dacă n'am mândră să-mi placă;
Ce hașnă de avuție,
Dacă trăesc c'o urgie?

Cât mă uit p'aci prin casă
Nu văd ochi ca la mireasă,
Mititei și cindăsei,
Joacă lacrimile'n eil

Socdeția stai pe loc,
Că n'ai nimica la foc,
C'ai făcut niște lăscuțe,
Să le duci pe teleguță.

Ca specimene sunt destule.

Cu altă ocazie îmi voiu publica, probabil, întreagă colecția, interesantă pentru viața poporului nostru, dar cu termeni nepotrivii pentru vocabularul nostru literar.

nută după vecernie și după cuvântările pdr. Costea și Neda, a fost de față și d. Dr. Cismașiu, notar public în Diciosânmărtin.

Cruciadă de rugăciuni. Periodicul *Lettres du Rome* în numărul său de pe Februarie c. aduă un raport cu multe amănunte privitor la Cruciada de rugăciuni pentru stărpirea bolșevismului și întoarcerea Rusiei. Rezultatul global al „Cruciadei” dă un total de 76.796.007 opere pii și duhovnicești înregistrate până aci. Intre acestea sunt cuprinse: 4300 sf. liturghii slujite; 1.400.000 sf. liturghii ascultate; 1.200.000 cuminicări; 2.500.000 rosarii recitate; 19 milioane sacrificii săvârșite; 41 milioane diferite rugăciuni rostite; peste șapte milioane de ceasuri de boală răbdate cu resemnare și oferite Celui de sus la intenția „Cruciadei”; 330.000 acte de supunere; 16.658 cazuri de abținere voluntară dela spectacole cinematografice. — Și cine se poate îndoi că acest uriaș asalt al cucerniciei își are partea sa în salvagardarea, din toamnă, a păcii, în înfrângerea bolșevismului din Spania și în atâtea alte biruințe strălucite?

Locale. Dumineca viitoare, a lăsatului de brinză, va predica în catedrală pdr. Dr. Ioan Vesa, profesor de religie.

— Dumineca trecută d. Georgescu-Zistiu, conferențiar univ. la București, a vorbit în sala de gimn. a liceului de băieți despre „I. Ghica și prietenii să în serviciul neamului”. A fost ascultat cu plăcută încordare și călduros aplaudat.

Pentru unirea tuturor. În zilele de 18—22 Ian. c. au avut loc în Lyon mai multe festivități religioase cu rugăciuni publice și conferințe tratând problema unirii bisericilor. Într-una din zile s'a slujit în catedrala orașului o sfântă liturghie bizantină la care însuși arhiep. cardinal Gerlier a rostit, în grecește, Credeul. Festivitatea aceasta are și sensul său istoric, întrucât tot în această catedrală s'a ținut, la 1274, sub Papa Grigore X, săborul ecumenic în care s'a încheiat, sărbătorește, pacea între Biserica Apusului și a Răsăritului.

Preot slujind drept țință. După scăparea ținutului Castuera din mâinile bolșevicilor spanioli s'a aflat și sfârșitul tragic al preotului *Atanasie Rodriguez*, care a fost așa: Numitul preot s'a dus la închisoare să împărtășiască pe deținuți de mângăierile credinței. Firește că roșii l'au prins și pe el și l'au și osândit la moarte prin răstignire, ca pe Hristos. Pironit pe cruce, dar fiind încă viu, a fost luat la țință de călăii săi, cari l-au ciuruit de gloanțe. Până să-și deie sufletul, victima acelor scelerate a repetat mereu: „Viva Cristo-Rey! Viva Espana!” (= Trăiască Hristos-Regele! Trăiască Spania!).

Pomenirea dreptului. La sfârșitul lui Decembrie trecut s'a sărbătorit la Alguém (Portugalia) împlinirea alor 100 de ani dela nașterea lui *Ambrosiu Mendes Langes*, întemeietorul mișcării sociale-catolice din Portugalia. Numitul fusese o vreme francmason. În 1870 s'a convertit însă și s'a dedicat, ca medic și profesor, operei de renaștere religioasă și socială a neamului său, după modelul celebrului Albert de Mun din Franța. El a întemeiat în țara sa cele dintâi asociații creștine muncitorești. Ideile și le-a susținut și răspândit prin ziarul „O Correio Nacional” din Lisabona. La vârstă de 60 de ani a intrat în tagma jezuiților și ca atare a murit în 1916, luna Ianuarie.

Grija de convertiți. În America de Nord printre cei ce trec la catolicism se întâmplă deseori să fie și pastori protestanți. Cum însă aceștia, fiind căsătoriți, nici gândi nu se pot să facă și pe mai departe slujbă bisericăscă, evident că până să-și găsiască un rost în viață, ajung în situație materială mai mult

decât critică. S'a înființat însă o societate „Paul Guild”, care să poarte de grijă celorlalte familii și să ajute pe cei necăsătoriți să poată studia teologie și să se hirotonească. Această minte asociația aceasta care a luat ființă în anul trecut a dat ajutoare în număr de 6 dolari. — Dintre necatolicii nordamericani convertiți nu mai puțin de 12 inși sunt astăzi piscopi latini în Statele Unite.

„Clopotul păcii”. Japonia va participa și ea la expoziția mondială ce va avea loc în New-York. În vederea acestei participări Mikadoului a turnat un clopot care să fie atârnat la pavilionul japonez și care nu mai are seamă de argint și are încrustate 11.6000 perle și 300 diamante, formând inscripția: „Proclamația libertății în toată țara și pentru toți locuitorii”. Costă (după cum e informată agenția Dore) peste un milion de dolari și va fi transportat dela Tokio la San Francisco, peste Pacific, un cargobot, iar de aci la destinație, într-o șină, sub escortă bine întărită.

† **Nicolae Fioca**, preotul nostru din Șagu (Arhidieceză) a trecut la cele veșnice ziua de 7 Februarie c. în anul 30 al vieții al fericitei sale căsătorii și cinștite preoții Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unității”

Am primit și chităm cu mulțumită următorii abonamente:

Câte 400 lei, abonament pe 1937—1938 dela P. Beiuș; Of. paroh. Râșcruci.

Câte 200 lei, abonament pe anul 1937, dela Alba-Iulia; B. Mintiu; P. Cluj.

Câte 400 Lei, abonament pe 1938—1939 dela R. Blaj; Dr. C. Oradea; M. Peregul-Mare; E. Tămăș.

Câte 200 lei, abonament pe 1939 dela: Dr. P. ransebeș; D. Gherla; P. Cuceu, Dr. C. Făgăraș; S. caz; Of. paroh. Borlești; Of. paroh. Vulcan; Of. paroh. Vașad; Of. paroh. Măgura.

Of. paroh. Aninoasa. Cu cei 750 lei pe care am primit, abonamentul este plătit dela I—IV—1935 la 31—XII—1938.

M. Satslatina (Cehoslovacia). Am primit 200 lei în contul abonamentului pe prima jumătate a anului 1938.

S. Baia-Mare. Am primit 400 lei. Achitat până la 30 Iunie 1941.

S. Zaul de câmpie. Am primit 150 lei. Achitat până la 30 Septembrie 1938.

Of. paroh. Cincul. Primit 200 lei, abonament anul 1930.

Of. paroh. Iacobeni. Am primit 200 lei, pe care am trecut-o în contul restanței vechi.

G. Șeușia. Confirmăm primirea abonamentului anul 1938.

C. Blaj. Confirmăm primirea abonamentului anul 1938.

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376

